

2016 - anul COȘBUC (VI)

La stână, cu elevul George Coșbuc, bând zerul – „ceaiul ciobanilor”

Dacă Byron exclama „Munților! Pentru ce este în voi atâta frumusețe?”, pentru mulți elevi – și în zilele noastre - muntele este o școală! În cotidianul Tribuna nr. 244 din „Duminecă 2/14 noemvrie 1897” (în Foița Tribunei) apărea una din puținele povestiri autobiografice, intitulată „Pe culmea muntelui”, o întâmplare din copilăria poetului, la o stână din munții Rodnei:

«Nici n’am apucat se vedem bine norișorul, ce se ridicase ca un pumn negru din spre resărit, și ca prin farmec s’a întunecat dintr’odată cerul întreg. Și cât ai bate din palme se făcu frig, și a început se ne resbească o ploaie repede și deasă și cu picuri cât boabele de grindină.

Noi eram pe coasta muntelui, pe coama goală. Caii nu voiau se ne urmeze, de geaba îi tărām de căpestre. Nici nu era de înaintat, căci nu mai puteam s’alegem plaiul prin întunecime, și apoi ne bătea și ventul din față mestecând ploaia cu zăpadă. Culmea pe acolo’i netedă, nici colnic, nici stâncă. Eu mai ales tremuram cu varga și-mi dărdăiau dinții. În câteva clipe apa ne resbise la piele, par’că ne-ai fi aruncat în gărlă.

Am adunat de grabă caii unul lângă altul în șir și i-am acoperit cu sumanele de-alungul spinărei până peste cap. Ear’ noi ne-am îndesuit sub pânțele lor. În felul acesta și caii erau adăpostiți de isbirile ploii și ale vântului, și noi. Dar’ ce adăpost! Apa cădea de pe sumane șiroaie peste noi, de se făcuse baltă. Eram cincii. Și stăteam vîrîți unul într’altul. Eu tăceam și m’apucase grija că o se me îmbolnăvesc din răceala asta. Moșul Gavril, murmură superat că’i atînsese ploaia hârbul de lulea și acum n’avea loc și chip se și-o aprindă. Unul înjura și scuipa și se da dracului, ear al patrulea – Tudor – nu știu ce avea de împărțit cu al cincilea care era Țigan.

- Me, stăi pe loc odată, că te împing de sari până în vale! zicea Tudor.
- Da nu stai, me? Da stăi și tu! Haoleo, o se m’apuce măseaua!
- Fă-te mai așa, se-mi încapă umerul.
- Eaca, me fac.

Dar’ când făcea loc lui Tudor, scotea din echilibru pe cel-ce înjura. Acesta se îndesa la locul avut, dar’ atunci ne zguduia pe toți și ne perdeam cumpăna. Ca se ajungem din nou la statu

quo ante, Țiganul era silit să se dea înderet, și prin asta earăși împingea pe Tudor cu umerul afară și conflictul începea d'a capo.

După vre-o cinci minute ploaia s'a liniștit. Eram gata să ne părăsim și noi în liniște adăpostul, când deodată un fulger înspăimântător de puternic ne luă vederile și deodată cu el un tunet – aproape la urechia noastră – se rostogoli cu atâta muget, încât am tresărit cu toții. S'au mișcat și caii ear' Țiganul scoțend un „ha-o!” sări spre noi, și apoi se prăvăli înderet, căzând pe spate. În săritură, a lovit cu capul în burta unui cal; calul, speriat și de trăsnet și de lovitura Țiganului, se deslipi de ceilalți cai, și deodată toți caii se reslățiră. Noi, cei patru isbiți de Țigan și învâlmășiți de picioarele cailor, ne-am lungit cu toții în baltă și toate sumanele ude ne căzură în cap.

Toate acestea s'au întemplat așa de repede, încât n'am avut vreme nici unul să zicem măcar o vorbă.

Ne-am dat noi vent superărei, care după felul seu, dar' Tudor nici una nici alta, își încheștase o mână în gâtul Țiganului.

- Se știi tu, mă cioară, că te pisez ca pe sacul de porumb.

Țiganul a spus multe de toate, ear' la urmă m'a luat judecător pe mine. Asta se întâmpla mai totdeauna, și pentru că eram de o fire mai blândă și mai împăciuitoare, și pentru-că eram mai priceput, „băiat cu carte” și m'aveau mai la capul mesei. Ear' în pricina de față eram și stăpân, căci Tudor era sluga tatei. Le-am făcut legea, că acum se s'astempere, ear' Tudor se bată pe Țigan după ce vom ajunge la stână.

Ploua mereu, dar'mai încet. Am plecat. Uzi așa, am mai mers vr'o trei ceasuri. Am ajuns la stână pe inserate.

Începuse se me doară capul. Mi se părea că au se me scuture frigurile. M'am desbrăcat iute și m'am vîrît în niște cojoace calde. Am lăsat se-mi înfierbinte zer, ceaiul ciobanilor – am beut și m'am culcat încolăcit pe lângă foc. Nu cred se fi trecut cinci minute și am adormit.

Când stam în munte, nu dormeam în târle cu ceilalți ciobani din pricina fumului de tăciuni, care nu voește nici de silă să se ridice în sus, ci se lasă tot pe jos pare c'ar fi cununat cu plămâni omului. Altă pricină era cearta ce o aveam cu mama când me întorceam acasă: ea știa că ciobanii nu-și schimbă cămeșile, - pe care le poartă scăldate în unt, - câte o jumetate de an, și că prăsesc astfel animale îndușmănite de moarte cu zacherlina, ear' eu aduceam acasă câte un corpus delicti. Eu dormeam în coliba bouarului pe staniște, căci aici era altă întocmire a vetrei și făceam foc numai pentru căldură, nu și pentru fiertul laptelui. Dar' de data asta oboseala mă îngrozise se mai fac și cei vr'o două sute de pași dela târlă până la staniște.

Peste noapte, așa într'o vreme, mă deștept dintr'odată c'un om căzut peste mine. Era Țiganul.

- Ce dracu mă, ai prostit?

- Haoleo! Ne papă de-a gata, domnișorule!

- Ce vorbești? și-mi ridic capul. Îmi trăsni se prin cap, că-l bate Tudor, ori fac glume ciobanii cu el.

Afară ținea tunetul într'una, dar departe. Ca prin vis auziam lătrături de câni. În stână nici un cioban. Am bănuț îndată ce e.

- Vine la noi! Da dac'o veni la noi? zise Țiganul abia resuflând.

- Cine, mă?

- Cine! Țla din pădure, cum îl cheamă, de mormăe.

M-am, sculat cu grabă de jos. În stână era zare slabă, focul împrăștiat. Da, era „ăla din pădure” al Țiganului. Dase ursul roata printre boi. Trebuie că am adormit adânc, dacă nu m'am deșteptat eu până acum, pentru că visitele ursului sunt întovărășite de un sgomot drăcesc și de o mișcare de furnicar.»

(va urma)

Marius Halmaghi

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/actualitate/2016-anul-cosbuc-vi-113967.html>

În: *Tribuna*, 07 februarie 2016.

